

**Gemeente
Haarlem**

DERKSEN & DROLSBACH
CREATING PUBLIC VALUE

Haarlem in de Wereld

Rapportage naar hoe Haarlem
de positie in Europa en
internationaal kan versterken

31 mei 2022

Marleen Langendijk i.s.m. Derksen & Drolsbach
Afdeling Programma's- en Gebiedsmanagement

Inhoudsopgave

1. Verkenning Haarlem in de Wereld.....	3
1.1 Voorwoord/inleiding	3
1.2 Opdrachtoomschrijving	4
1.3 Resultaten Externe Verkenning Haarlem in de Wereld.....	4
1.4 Resultaten Interne Verkenning Haarlem in de Wereld	8
1.5 Aanbevelingen	10
1.6 Consequenties.....	12
2. Kernboodschap Haarlem & Paragraaf internationaal beleid.....	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Kernboodschap Haarlem.....	13
3. Afwegingskader en Checklist Haarlem in de Wereld	17
3.1 Afwegingskader 'Haarlem in de Wereld'	17
4. Overzicht van netwerken en projecten waar Haarlem in actief is dan wel mee samenwerkt	20
Bijlage: Checklist 'Haarlem in de Wereld'	22

1. Verkenning Haarlem in de Wereld

1.1 Voorwoord/inleiding

“Stads- en gemeentebesturen nemen een steeds meer zichtbare en belangrijke positie in internationale aangelegenheden, werken samen via stedelijke netwerken en nemen deel aan internationale activiteiten die vaak worden omschreven als stadsdiplomatie. Vooruitblikkend betekent de snelle urbanisatie dat veel mondiale uitdagingen en de antwoorden daarop in steden worden geconcentreerd. Steden zullen centraal staan in de wereldwijde reactie op klimaatverandering, migratie, geweld en onrecht, gezondheidszekerheid en veiligheid” - Berggruen instituut.

Europees en internationaal samenwerken is voor steden een uitgangspunt geworden. De grootste uitdagingen waar steden mee te maken hebben, overstijgen de stads- en landgrenzen en laten zich niet ‘opsluiten’ binnen die grenzen. Denk hierbij aan luchtvervuiling, klimaatverandering, mobiliteitsvraagstukken, migratie en de aanpak van pandemieën. Internationaal samenwerken is geen doel, maar een middel om de uitdagingen van de stad aan te pakken. In een geglobaliseerde en gedigitaliseerde wereld zijn steden en gemeenten geen eilanden maar meer dan ooit met elkaar verbonden. Steden zien en voelen dan ook de noodzaak om over het ‘muurtje’ van de stadsgrens heen te kijken.

Haarlem opereert binnen een wereld die voortdurend verandert, in beweging is en waarbinnen onderlinge concurrentie is. Dat vraagt om scherp te blijven over hoe je je als stad in Europa en internationaal profileert, hoe je slim navigeert met de hoofdprioriteiten in het achterhoofd en hoe je aantrekkelijk blijft voor bedrijven en andere instellingen om zich te vestigen. De onderstaande verkenning laat zien dat Haarlem in de MRA, Nederland én internationaal een positief imago heeft opgebouwd. Dit is te danken aan de internationale en Europese inspanningen die we als stad de afgelopen jaren hebben ondernomen. De actieve bijdrage van Haarlem als coördinator van het Partnerschap Innovatieve Inkoop van de Urban Agenda, deelname van Haarlem aan internationale reizen en stedenbanden als Osnabrück en Harlem-Haarlem, hebben de zichtbaarheid van de stad in Europa en daarbuiten vergroot. Deze zichtbaarheid draagt bij aan het verkrijgen van Europese fondsen, de profilering van de stad als betrouwbare samenwerkingspartner en tot een stad waar bedrijven zich willen vestigen. Tot slot maakt het internationaal beleid de stad een aantrekkelijke werkgever: internationale samenwerking verrijkt de kennis en kunde van de medewerkers van de stad.

Deze inspanningen vertalen zich overigens niet altijd in klinkende cijfers en snel resultaat. Het kost soms meerdere bestuursperiodes om een internationale relatie op te bouwen. Internationaal beleid is mensenwerk en gaat ook om wederzijds vertrouwen en elkaar wat gunnen.

Kortom, buiten de grenzen van de stad kijken is niet alleen verrijkend voor het lokaal beleid, ook de noodzaak en urgentie groeit: in het licht van de coronapandemie, de klimaatverandering, de handelsbelangen, de wereldwijde demografische veranderingen en de druk op democratische waarden wordt internationale samenwerking voor gemeenten van steeds groter belang.

1.2 Opdrachtomschrijving

De behoefte voor deze opdracht is ontstaan om beter inzichtelijk te maken waar Haarlem in vertegenwoordigd is, wat dat oplevert en of er mogelijkheden zijn om de positie van Haarlem in de wereld te versterken. Hiermee wordt gedeeltelijke uitvoering gegeven aan een van de onderdelen uit paragraaf 3.10 Samenwerking van de raadsnota Versterkers Duurzaam doen, incidentele impuls voor 2021 t/m 2023 (2021/483988).

Aan een extern adviseur van het bureau Derksen & Drolsbach is gevraagd een verkenning te doen naar deze mogelijkheden. Deze nota omschrijft de resultaten van het eerste deel van de opdracht: de verkenning. De verkenning richt zich op drie hoofdcomponenten: 1) de externe verkenning, 2) de interne verkenning en 3) de aanbevelingen.

Externe verkenning

Bij de externe verkenning is gekeken naar waarom steden internationaal samenwerken, wat de doelen zijn van die internationale samenwerking, wat de belangrijkste stedelijke netwerken zijn en welke overige trends te benoemen zijn. Tot slot is ook gekeken naar de MRA-samenwerking en welke kansen er liggen voor Haarlem.

Voor deze informatie zijn gesprekken gevoerd met steden met een internationaal beleid en belangrijke stakeholders zoals de VNG, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Urban Agenda), Directoraat Generaal Regio van de Europese Commissie, metropoolpartners (het MRA-bureau, Zaanstad, Amsterdam), Huis van de Nederlandse Provincies en individuele experts op het gebied van internationale samenwerking. Deze informatie is aangevuld en versterkt door een literatuuronderzoek.

Interne verkenning

Bij de interne verkenning zijn interviews gevoerd met de collega's die werken met internationale dossiers en (leden van) de directie. De kernvraag van de gevoerde gesprekken is geweest: wat wil Haarlem met de Europese en internationale samenwerking bereiken? Op basis van de conclusies van de interne en de externe verkenning zijn aanbevelingen geformuleerd over hoe Haarlem de positie in de wereld kan versterken en richtlijnen neergezet voor de internationale strategie van de gemeente.

1.3 Resultaten Externe Verkenning Haarlem in de Wereld

Waarom hebben steden een internationaal beleid?

Internationale samenwerking wordt zowel als noodzaak als verrijking gezien en draagt bij aan de economische, sociale en duurzame ambities van gemeenten. Lokale uitdagingen houden verband met ontwikkelingen elders. Daarnaast moeten gemeenten rekening houden met internationale verdragen zoals het Parijs Klimaatakkoord of mensenrechtenverdragen. Europa is voor veel Europese steden de voornaamste speler in het internationaal beleid. Niet alleen vanwege Europese fondsen, maar ook omdat Europese wetgeving neerslaat op steden. Tot slot biedt een goede internationale strategie profileringskansen die een positief effect hebben om het vestigingsklimaat.

Wat zijn de doelen van het internationaal beleid?

- **Profilering:** een belangrijk doel van een internationaal beleid is profileren. De stad/gemeente vergroot hiermee haar zichtbaarheid binnen de nationale en internationale context en kan zich als autoriteit presenteren op een aantal prioriteiten. Profilering draagt sterk bij aan het verkrijgen van Europese fondsen en de vestiging van bedrijven in de gemeente.

Een aantal gemeenten is succesvol geweest in het buitenland door het kiezen van een specifiek profiel. Voorbeelden hiervan zijn: Den Haag als de stad van Vrede en Recht en Eindhoven met 'Eindhoven Brainport'. Gemeenten kiezen vaak ook voor een breder profiel waar meerdere prioriteiten van de stad onder te scharen zijn, zoals Breda 'met internationale hotspot voor toegepaste technologie en creativiteit' en Utrecht met 'Healthy Urban Living'.

Brainport Eindhoven heeft zich de afgelopen decennia met groot succes geprofileerd als kennis hub en internationale technologiestad. De regio wordt momenteel gezien als één van de meest innovatieve regio's ter wereld en een belangrijke vestigingsplek voor bedrijven en pioniers inzake innovatieve technologie. Brainport Eindhoven stelt dat na de grote economische crisis 20 jaar geleden, (internationale) samenwerking een belangrijke kracht is geweest voor zowel de succesvolle investeringen als de economische groei in de regio. Onder de naam Brainport Eindhoven wordt gezamenlijk opgetreden op grote internationale evenementen en samengewerkt met internationale partners. **De stevige profilering als 'Brainport' in Europa en daarbuiten heeft geleid tot Europese financieringen, herkenbaarheid en economische groei.**

- **Kennisdeling:** Steden en gemeenten over de hele wereld streven vergelijkbare doelen na. Om deze doelen te behalen wordt kennisuitwisseling op internationaal niveau en het bouwen van kennisnetwerken voor stadsbestuurders, politici, academici, bedrijven en ambtenaren steeds belangrijker. Internationale kennisdeling wordt door gemeenten dan ook op meerdere manieren ingezet. Kennisdeling draagt bij aan: beter beleid van de stad, de aantrekkelijkheid van de stad als werkgever, doordat de internationale contacten en kennis een extra dimensie kunnen geven aan het werk, verrijking van inzicht in eigen kennis en kunde en professionalisering van de organisatie, profilering van de stad buiten de eigen stadsgrenzen en het vormen van nieuwe coalities met steden met wie bijvoorbeeld op een later moment een gezamenlijk project voor (mede)financiering kan worden ingediend.
- **Europese subsidies:** het verkrijgen van subsidies is een belangrijk doel van Europese samenwerking voor gemeenten. Hierbij is het goed om te beseffen dat het alleen richten op de aanvraag van EU-fondsen vaak niet tot succesvolle resultaten leidt. Om een subsidie of bijdrage ook daadwerkelijk te krijgen heb je een 'goed verhaal' nodig. Een Europees fonds volgt dan vaak ook uit proflering en kennisdeling. Daarnaast gaan subsidies vaak gepaard met administratieve rompslomp en vraagt de aanvraag en verantwoording ervan veel capaciteit van de stad. Ook om deze reden is het belangrijk de prioriteiten scherp te hebben. [Trek de aandacht van uw lezer met een veelzeggend citaat uit het document of gebruik deze ruimte om een belangrijk punt te benadrukken. Sleep dit tekstvak als u het ergens anders op de pagina wilt plaatsen.]

Haarlem is sinds 2017 coördinerende gemeente van het Europese programma 'Urban Agenda partnerschap' rondom Innovatief en Verantwoord Aanbesteden. Het programma heeft een concrete bijdrage geleverd aan Haarlem Klimaatneutraal en als aantrekkelijke stad voor duurzaam en innovatief ondernemerschap. Daarnaast wordt de kennis van de medewerkers uitgebreid door actieve kennisdeling en er wordt een bijdrage geleverd aan de lokale economie. Door de profilering van Haarlem op het thema zijn ook Europese subsidies verworven. Concrete voorbeelden hiervan zijn de Horizon2020-subsidie voor de duurzame voedselvoorziening en een AKCI-subsidie voor circulaire economie. In de periode 2021-2027 komen veel Europese subsidies beschikbaar die gericht zijn op het behalen van de EU Green Deal doelen. Haarlem kan van deze subsidies profiteren door te blijven profileren op het onderwerp van innovatieve inkoop. **Het Partnerschap is een succesvol voorbeeld van het samenspel tussen profilering, kennisdeling en het verwerven van Europese fondsen.**

- **Internationale solidariteit en verbondenheid:** internationale samenwerking gaat niet alleen om wat je als stad kan halen, maar ook: wat kan je brengen? Internationale stedelijke samenwerkingen worden bijvoorbeeld aangegaan met steden waar een historische band mee is of op verzoek van een andere stad om kennis op een specifiek onderdeel te delen.

De stad Gent wordt door veel internationale steden genoemd als voorloper wat betreft Europees en internationaal beleid. De stad heeft een uitgebreide visie opgesteld op internationale solidariteit, die de stad samenvat met de volgende kernboodschap: *“in tegenstelling tot (sommige) andere wereldwijde tendensen, plooiën we in Gent niet terug op onszelf. We zouden ons de vraag kunnen stellen “Moeten we als stad mensen en middelen vrijmaken voor mensen en het helpen oplossen van problemen elders in de wereld?”. Het antwoord is volmondig ‘JA’. Deze vraag gaat namelijk voorbij aan het feit dat we meer en meer leven in één geglobaliseerde wereld. Er is geen ‘hier’ of ‘daar’, de wereld is één dorp.”* Binnen deze visie heeft de stad een aantal speerpunten opgesteld, waaronder: 1) eerlijke handel met als doel Europese pionier worden op Fair Trade en 2) mensenrechten met als doel het volgen van de internationale trend om mensenrechten sterker vertaald te krijgen in duurzaam aankoopbeleid.

- **Culturele en gemeenschappelijke ontwikkeling middels langdurige bilaterale relaties:** Stedenbanden zorgen voor wederzijdse kennisdeling en gemeenschappelijke en culturele ontwikkeling. Veel steden hebben dan ook langdurige stedenbanden met een beperkte groep steden. Door het opbouwen en in stand houden van langdurige relaties wordt samenwerking tussen twee steden op uiteenlopende onderwerpen eenvoudig te organiseren. Bovendien biedt een dergelijke relatie veel kansen voor betrokkenheid vanuit de stad door verenigingen en organisaties en bewoners op maatschappelijk en cultureel gebied. De langdurige Haarlemse samenwerking met Osnabrück is daar een goed voorbeeld van. De Europese Commissie motiveert deze samenwerking en stelt dan ook regelmatig Europese fondsen beschikbaar om bilaterale relaties mogelijk te maken.
- **Europese beleidsbeïnvloeding en lobby:** in Brussel wordt beleid en regelgeving ontwikkeld dat impact kan hebben op de stad. Het veranderen van Europees beleid is niet eenvoudig en kost veel tijd. Een succesvolle lobby vergt een lange adem en gaat vaak over meerdere collegeperiodes heen. Om succesvol te zijn met een lobby in Brussel is het daarnaast van belang aan te sluiten bij coalities van andere steden en/of

netwerken. **Een Europese lobby doe je nooit alleen en altijd in een breed samenwerkingsverband.**

De VNG-lobby over de notificatierichtlijn: de Europese Commissie werkte aan een herziening van de dienstenrichtlijn. Deze herziening zou gemeenten verplichten om nieuw aangenomen wetten en regels die van direct invloed kunnen zijn op bedrijven vooraf te melden bij de Commissie voor goedkeuring. Een proces waarvoor gemeenten veel administratieve rompslomp bij komt kijken en soms maanden kan duren. Veel Nederlandse gemeenten hebben zich dan ook tegen deze richtlijn uitgesproken. De VNG heeft hier samen met gemeenten een lobby op gevoerd en met succes: de Europese Commissie heeft haar voorstel voor een Europese notificatierichtlijn ingetrokken.

Welke trends zijn van invloed op de internationale strategie van de stad?

De Europese Agenda 2021-2027 wordt gekenmerkt door twee belangrijke transitie's, te weten: *de klimaattransitie en de digitale transitie*. Alle onderzochte en gesproken steden noemen beide transitie's richtinggevend voor de internationale strategie van de stad. Naast deze hoofdtransitie's komt er ook steeds meer aandacht voor het sociaal domein dat via de Europese sociale pijler wordt vormgegeven. In lijn met bovenstaande zal voor de periode 2021-2027 het Europees regionaal beleid de focus leggen op een vijftal doelen waar ook Europese subsidies aan gekoppeld zijn. Deze zijn:

1. Een slimmer Europa door middel van innovatie, digitalisering, economische transformatie en ondersteuning voor kleine en middelgrote ondernemingen;
2. Een groener koolstofvrij Europa;
3. Een beter verbonden Europa;
4. Een sociaal Europa waarin resultaten geboekt worden binnen de Europese pijler van sociale rechten;
5. Een Europa dat dichterbij de burger staat.

De internationale strategie van steden raakt dan ook vaak meerdere domeinen waarbinnen prioriteiten/niches zijn bepaald waarop steden inzetten en zich profileren. Naast deze Europese trends kijken gemeenten ook breder naar internationale trends en ontwikkelingen. De samenwerking internationaal is in de meeste gevallen bilateraal met als voornaamste doel kennisdeling, solidariteit of het agenderen van een stedelijke uitdaging op internationaal niveau, bijvoorbeeld richting de VN.

In de relaties met gemeenten in het buitenland is er vaker dan vroeger sprake van informele stedenbanden. Daarbij ligt de focus op **informele samenwerking voor korte duur op basis van gedeelde belangen**, beleidsterreinen en prioriteiten. Deelname aan Europese netwerken is afhankelijk van het onderwerp, van de prioriteiten van de stad is, de verwachte resultaten voor de stad, de contacten met de andere deelnemers en de beschikbaarheid van bestuurlijke betrokkenheid en ambtelijk capaciteit.

Wat zijn de ambities van de MRA in Europa?

De MRA, heeft zich ontwikkeld tot één van de belangrijkste stedelijke regio's in Europa. Dit komt onder andere door de ligging in West-Europa, de logistieke knooppuntfunctie, de goede internationale dienstverlening, een rijke geschiedenis, de aanwezige kennisinfrastructuur en een open cultuur. Dit oefent internationaal een grote aantrekkingskracht uit met een positief effect op

onder meer het aantal bedrijven en aantal mensen dat zich in de MRA vestigt. Een goed recent voorbeeld hiervan is de European Medicine Agency (EMA). Haarlem vormt een belangrijk centrum voor de consument-verzorgende economie. Het landschap met de lange kustlijn, rijkdom aan cultuur en historie dragen bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

De MRA zet de komende periode in op het versterken van de samenwerking MRA in Europa. Gevoed vanuit de gedeelde visie en een gedeelde lobby-agenda is de ambitie om de slagkracht van de MRA te vergroten en synergie te versterken. Dit gebeurt op een vijftal 'actielijnen':

1. **Narratief/internationale kernboodschap MRA internationaal:** ter ondersteuning van de profilering van de MRA wordt een visie geschreven om als MRA mee naar buiten te treden bij bijvoorbeeld internationale werkbezoeken;
2. **MRA-agenda EU & Internationaal:** een Europese lobbyagenda van de MRA;
3. **Uitgangspunten en opzet Europese en internationale bestuurlijke MRA-representatie:** bestuurders vervangen elkaar bij internationale reizen en vertegenwoordigen naast de eigen stad de MRA in z'n geheel;
4. **RA-vertegenwoordiging in Brussel:** de transitie van het kantoor van Amsterdam in Brussel naar een MRA-vertegenwoordiging;
5. **Vergroten van financieringskansen voor de regio:** verbetering van de samenwerking bij de aanvraag van Europese fondsen.

Hoe ziet de internationale werkwijze/strategie eruit?

Uit het literatuuronderzoek en de interviews met verschillende steden kunnen een aantal algemene conclusies worden getrokken over het internationaal beleid van steden. Allereerst hebben steden vaak naast een strategie/visie ook een uitvoeringsagenda. De **visie** is het profileringsverhaal van de stad. In de **uitvoeringsagenda** wordt beschreven welke activiteiten de stad voor komend jaar/jaren gaat ondernemen om aan die visie bij te dragen. Vrijwel alle steden met een internationaal beleid hebben ook een **bestuurlijk portefeuillehouder internationaal** die verantwoordelijk is voor de internationale strategie. Omdat het internationaal beleid vaak alle domeinen raakt/domein overstijgend is, is deze rol meestal belegd bij de burgemeester. Afhankelijk van de inhoud kunnen onderdelen worden uitgevoerd door een wethouder. Ambtelijk is het internationaal beleid belegd bij één coördinator dan wel afdeling, afhankelijk van de grootte van de stad. Deze coördinator adviseert het college over de strategie en de uitvoering en onderhoudt proactief contact met belangrijke externe stakeholders. Naast de coördinator zijn er ook binnen de inhoudelijke vak afdelingen aanspreekpunten internationaal. Dit is veelal binnen de bestaande formatie belegd. Tot slot is het Europees en internationaal beleid onderdeel van de bredere Public Affairs strategie van de stad: hieronder wordt verstaan een mix van belangenbehartiging, reputatiemanagement en strategisch stakeholdermanagement.

1.4 Resultaten Interne Verkenning Haarlem in de Wereld

Wat zijn de doelen van internationaal samenwerken voor Haarlem?

Uit de interne verkenning is gebleken dat medewerkers van de gemeente zich herkennen in de doelen die andere steden omschrijven in hun internationale strategieën. Medewerkers geven aan dat bij het vormgeven van de internationale strategie het van belang is om aansluiting te zoeken bij de bredere beleidskaders Public Affairs: de nota belangenbehartiging. Voor Haarlem zijn de belangrijkste doelen voor internationaal en Europees samenwerken:

- Kennisdelen: het uitwisselen van kennis en het leren van andere steden met vergelijkbare prioriteiten en uitdagingen;
- Profileren: Haarlem wil zich internationaal profileren als gerespecteerde en betrouwbare samenwerkingspartner, naar voorbeeld van het coördinatorschap van het Partnerschap Public Procurement. Daarnaast wil Haarlem zich ook profileren op een aantal inhoudelijke

dossiers. Hierbij is het van belang dat er een goede balans is tussen het economische, sociale en fysieke domein.

- Het verkrijgen van Europese fondsen met hierbij de focus op de gestelde prioriteiten;
- Beleidsbeïnvloeding dat onder andere via netwerken (VNG Europa, MRA) en de Urban Agenda kan plaatsvinden;
- Solidariteit en het onderhouden van langdurige bilaterale relaties: het internationaal beleid moet zich niet alleen richten op wat je als stad kan halen, maar ook welke kennis en kunde Haarlem kan brengen. Middels langdurige relaties met een selecte groep van steden kan kennisdeling op uiteenlopende prioriteiten plaatsvinden en kan ook samenwerking met en deelname door andere deelnemers in de stad ontstaan.
- Ter ondersteuning van het bovenstaande: het opbouwen van duurzame netwerken en samenwerken met andere steden.

Daarnaast is het hebben van internationaal beleid een van de manieren om Haarlem te profileren als een aantrekkelijker werkgever, zoals wordt beoogd met het onlangs vastgestelde Strategisch Personeelsbeleid (SPB).

Wat zijn mogelijke Europese en internationale prioriteiten voor Haarlem?

Tijdens de interviews en bijeenkomsten is geïnventariseerd wat mogelijke inhoudelijke prioriteiten kunnen zijn voor de internationale strategie. Bij de uiteindelijke keuze van de prioriteiten en het bijpassend narratief/internationale kernboodschap van Haarlem is het van belang het volgende op te merken: **zet niet op meer dan drie tot vijf prioriteiten in**, probeer zoveel mogelijk aan te sluiten bij Europese en internationale agenda en kies daarbij binnen het onderwerp een 'niche'. Een onderwerp als klimaat of menselijke maat zijn brede onderwerpen waarbinnen nog veel kan worden gedifferentieerd. Tot slot raakt het internationaal werk alle domeinen: kies daarom voor een goede balans tussen het sociale, fysieke en economische. In de bijlage de inventarisatielijst van mogelijke internationale prioriteiten.

Wat zijn de huidige internationale activiteiten van Haarlem en wat zijn de ervaringen?

Haarlem is de coördinator van het Partnerschap Public Procurement van de Urban Agenda for the EU.

De deelname van Haarlem aan de Urban Agenda en het oppakken van het coördinatorschap van één van de Partnerschappen wordt zowel intern als extern zeer positief geëvalueerd en gewaardeerd. Haarlem wordt in Europa herkend door deelname aan het Partnerschap en gezien als een belangrijke partner. Daarnaast heeft het Partnerschap naast profilering ook bijgedragen aan andere doelen waaronder kennisdeling, beleidsbeïnvloeding en het verkrijgen van Europese fondsen.

Daarnaast is Haarlem ook lid van een aantal netwerken. EUROCITIES is hét netwerk voor steden in Europa en bestaat uit meerdere thematische werkgroepen waar steden bij kunnen aansluiten. 200 steden zijn lid van EUROCITIES. Het netwerk is bedoeld voor grotere steden (vanaf 250.000 inwoners), maar kleinere steden hebben de mogelijkheid om 'associated' member te worden. Het netwerk heeft een eigen organisatie die de bijeenkomsten organiseert. Haarlem is 'associated member'. Haarlem mag meedoen aan het netwerk dankzij de inzet van Haarlem in het Urban Agenda Partnerschap en is dan ook lid van de werkgroep Procurement. Haarlem heeft veel aan deze werkgroep: een netwerk, impuls voor duurzaam aanbesteden, kansen voor beleidsbeïnvloeding en mogelijkheden voor het vormen van consortia voor subsidieaanvragen. EUROCITIES waardeert de bijdrage van Haarlem aan deze werkgroep enorm. Er liggen veel kansen voor Haarlem om het netwerk nog actiever in te zetten voor onder andere: samenwerking, kennisdeling, profilering van Haarlem in Europa en het verkrijgen van subsidies. Het advies is om dit

in de toekomst dat ook te doen gezien de invloed en grootte van het netwerk. Eén van de genoemde redenen waarom het netwerk nog niet breder wordt ingezet is de capaciteit.

Een ander netwerk waar Haarlem aan deelneemt is het netwerk **Eurotowns**. Eurotowns is een netwerk van steden met minder dan 250.000 inwoners. In totaal zijn er 19 steden lid van dit netwerk. Eurotowns heeft geen eigen organisatie. De deelnemers worden geachte (een deel van) de organisatie van bijeenkomsten op zich te nemen. Haarlem is lid van de werkgroep Culture en Citymarketing. Deze werkgroep heeft stilgelegen tijdens corona en start nu weer op. De bijeenkomsten voor corona hebben Haarlem input gegeven voor het maken van cultuurbeleid. Dit jaar wil de werkgroep zich richten op de mogelijkheden van de Europese subsidie 'Creative Europe'. Deze subsidie kan ook voor Haarlem interessant zijn. Het netwerk wordt ook ingezet voor consultaties bij het Partnerschap Public Procurement. Momenteel wordt het netwerk vooral geëvalueerd als een passief netwerk, dit komt onder meer door corona waardoor bijeenkomsten niet hebben plaatsgevonden. **Tot slot is er ook de werkgroep Europa van de G40**. De themagroep Europa van het G40-stedennetwerk bestaat uit vertegenwoordigers van de steden Delft, Deventer, Ede, Eindhoven, Enschede, Haarlem, Heerlen, Hengelo, Leeuwarden, Oss, Sittard-Geleen, Tilburg, Zwolle en de directie Europa & Internationaal van de VNG. Het doel van de werkgroep Europa is gezamenlijke belangen van de G40-steden met betrekking tot Europa te monitoren en te behartigen. Dit netwerk wordt door Haarlem vooral ingezet voor kennisdeling en netwerkonderhoud. Het netwerk vraagt weinig aan zowel tijd als capaciteit en draagt bij aan netwerkopbouw met andere Europa-adviseurs van de G40. Naast deze netwerken zijn er een tal van Europese en internationale thematische netwerken waar Haarlem deelname aan kan overwegen. Dit zal afhankelijk zijn van de gekozen prioriteiten.

Naast de netwerken is Haarlem ook actief in een aantal stedenbanden. Twee van die stedenbanden zijn die met **Osnabrück en Angers**. Een stedenband als die met Osnabrück laat duidelijk de meerwaarde zien van het opbouwen en onderhouden van langdurige relaties. Voorbeelden zijn: de uitwisselingen tussen scholieren en diverse kennisdelingen waaronder een bezoek van de Brandweer van Haarlem aan de Brandweer in Osnabrück. Ook heeft Osnabrück aan het begin van de coronapandemie beschermende kleding voor medisch personeel aan Haarlem geleverd. Een andere recente bilaterale relatie is de **samenwerking Harlem-Haarlem**. Deze relatie heeft bijgedragen aan de profilering en zichtbaarheid van Haarlem zowel in de MRA-regio als internationaal. De samenwerking heeft de kennisuitwisseling tussen startups gestimuleerd en bijgedragen aan een internationaal profiel van Haarlem. Tevens heeft Haarlem zich laten als serieuze en volwaardige internationale partner binnen de MRA.

1.5 Aanbevelingen

Op basis van de interne en externe verkenning kunnen de volgende aanbevelingen worden geformuleerd.

Aanbevelingen met betrekking tot de inhoud van de internationale strategie van Haarlem:

- Maak de Europese en internationale strategie onderdeel van de bredere **Public Affairs strategie en verhaal van Haarlem**, hier wordt momenteel aan gewerkt;
- Zorg voor **een internationale visie en een kernboodschap** die internationaal georiënteerd is, gefocust is op een beperkt aantal prioriteiten en aanspreekt;
- **Gebruik voor het narratief/internationale kernboodschap en de strategie een kapstok/leidraad voor je internationale strategie, zoals de Europese agenda**. Hiermee vergroot je kans op internationale herkenning, erkenning, profilering en verkrijgen van fondsen;
- **Zorg hierbij dat de inhoudelijke prioriteiten aansluiten bij de Europese prioriteiten** en kies daarbinnen niches waarop je je als stad uniek maakt;

- **Stel een aantal concrete doelstellingen:** bijvoorbeeld ' Haarlem klimaatneutraal', 'Haarlem de creatieve stad van toegepaste innovatie' e.a.;
- Sluit op basis hiervan aan op **thematische netwerken** die hieraan bijdragen – bijvoorbeeld thematische werkgroep EUROCITIES of een netwerk specifiek op een bepaald onderwerp;
- Zorg binnen de Europese en internationale strategie voor een **goede inhoudelijke balans tussen sociale, economische en duurzaamheidsprioriteiten**. Het internationaal beleid raakt alle portefeuilles;
- Sluit aan bij bestaande visies van de stad zoals de Omgevingsvisie, de Economische visie of circulaire visie.

Aanbevelingen met betrekking tot (nieuwe) samenwerkingsverbanden

- Bepaal eerst de internationale prioriteiten en doelen van de stad en zoek daar vervolgens het juiste gremium bij: andere EU-steden (bijvoorbeeld consortium EU-subsidies), Provincie, Vervoerregio Amsterdam en/of MRA (bijvoorbeeld bij beleidsbeïnvloeding), VNG (kennisverwerving of internationale solidariteit).
- Bij netwerken: kijk naast inhoud naar wie leden zijn en wie actief gaat deelnemen (bij voorkeur een inhoudelijk deskundige);
- Kijk niet alleen naar wat de samenwerking oplevert, maar ook wat je **als stad kan brengen**;
- Maak gebruik van de kansen die **de MRA** biedt: in het bijzonder op de prioriteiten van circulaire economie, mobiliteit en waterstof en profilering via bestuurlijke representaties;
- Zorg voor **een goede aansluiting met de ontwikkelingen MRA in Europa** en wees proactief in het voeren van de EU-lobbyagenda van de MRA;
- Probeer hierbij daar waar inhoudelijk logisch **beleidsbeïnvloeding via MRA of stedelijke netwerken** te doen;
- Sluit aan op thematische netwerken en ga naast de huidige stedenbanden **ook informele, kortdurende stedenbanden/kennisuitwisselingen** aan.

Aanbevelingen met betrekking tot de internationale werkwijze en coördinatie

- Zorg voor **een aanspreekpunt/internationaal coördinator** voor burgemeester en wethouders. Deze persoon bewaakt de internationale strategie en adviseert op basis daarvan over samenwerkingen, bestuurlijke representaties e.a. in afstemming met collega's en stakeholders;
- **Stel prioriteiten en maak keuzes**, bijvoorbeeld een top vijf van prioriteiten voor komende x-jaar;
- Op de bewust gekozen prioriteiten stevig inzetten met bijbehorende inzet van mensen en middelen;
- Onderken **het belang van persoonlijke (bestuurlijke) relaties** en werk er voortdurend en proactief aan om het internationale netwerk levend te houden en verder uit te bouwen;
- **Reis efficiënt**, met delegaties die optimaal zijn samengesteld en breng op het juiste moment een burgemeester of wethouder in positie. Betrek bij de reizen andere partners;
- **Ontwerp uitgangspunten voor internationale reizen** en laat die vaststellen door de raad, zodat wanneer (raads)vragen worden gesteld verwezen kan worden naar de uitgangspunten;
- **Kijk breder dan het verkrijgen van fondsen**, Europa is geen 'pinautomaat'. Zorg dat je een goed verhaal hebt waar je je op kan profileren, fondsen volgen;

- Laat de keuze voor **de aanvraag van EU-fondsen aansluiten op de gestelde prioriteiten** en zorg voor een goede en gecoördineerde interne aansluiting tussen strategie, beleid en aanvraag fondsen;
- Stel **binnen de inhoudelijke domeinen 1 iemand aan die aanspreekpunt** is voor EU/internationaal beleid en periodiek hierover afstemt.

1.6 Consequenties

De aanbevelingen en conclusies van de verkenning Haarlem in de Wereld leiden tot een herziening van de Europese en internationale inzet van Haarlem. Om ervoor te zorgen dat de internationale strategie verder wordt vormgegeven, bewaakt en uitgevoerd wordt is het van belang dat er **extra coördinatiekracht** komt. Deze kracht wordt zowel ingezet op belangenbehartiging richting het Rijk en Europa/internationaal als op externe stakeholder- en reputatiemanagement. Daarnaast is het advies om binnen de drie domeinen sociaal, fysiek en bedrijfsvoering een ambtelijk aanspreekpunt voor Europa-internationaal aan te wijzen.

2. Kernboodschap Haarlem & Paragraaf internationaal beleid

2.1 Inleiding

Het uitgangspunt van de paragraaf voor het internationale beleid van Haarlem is de door het college vastgestelde kernboodschap zoals omschreven in de **Collegebesluit Versterken en professionaliseren belangenbehartiging en lobby, 2021/510722**. De paragraaf internationaal beleid geeft een verdere invulling aan die kernboodschap met een focus op de Europese en internationale agenda van Haarlem. De paragraaf internationaal beleid kan gebruikt worden als toevoeging op de kernboodschap wanneer Europese en internationale activiteiten worden ondernomen en/of als inleiding voor beleidsstukken inzake de internationale strategie- dan wel uitvoeringsagenda van Haarlem. De paragraaf kan ook gebruikt worden als inhoudelijke input voor bijvoorbeeld speeches bij internationale aangelegenheden. De paragraaf internationaal beleid geeft antwoord op de ‘waaromvraag’ en de ‘watvraag’ van het internationaal beleid van Haarlem.

2.2 Kernboodschap Haarlem

Haarlem, uniek met een authentiek centrum en een prachtig landschap als achtertuin. Meer mensen willen in Haarlem wonen en werken. Wat Haarlem daarbij kan gebruiken is meer werkgelegenheid in de stad zelf en een goede bereikbaarheid.

In Haarlem wonen steeds meer Haarlemmers. Ook voor nieuwe inwoners is de stad een prachtige plek. In het historische centrum vinden Haarlemmers op loopafstand veel bijzondere winkels, monumentale panden, culturele voorzieningen, gezellige cafés en restaurants. Ze wonen bovendien dicht bij het strand, de duinen en eeuwenoude buitenplaatsen. Geen enkele andere stad in de Metropoolregio Amsterdam heeft een zo veelzijdige omgeving.

Haarlem groeit en doet dat op een manier die toekomstbestendig is: sociaal, leefbaar en duurzaam. Met de groei van het aantal woningen en inwoners is goede bereikbaarheid urgent voor de stad. Duizenden Haarlemmers forenzen elke dag naar hun werkplek buiten Haarlem. Er is behoefte aan meer werkgelegenheid in de stad zelf, voor Haarlemmers die met hun hoofd of met hun handen werken. Maar er is ook behoefte aan goede verbindingen zodat banen buiten de stad bereikbaar zijn voor Haarlemmers. De acht ontwikkelzones in Haarlem, waar de komende jaren flink wordt gebouwd, zijn perfecte plekken voor banen. Nieuwe en verbeterde OV-knooppunten houden Haarlem bereikbaar.

Haarlem heeft stadsrechten sinds 1245 en is daarmee de oudste stad van de Metropoolregio Amsterdam. Al eeuwen vinden mensen van buiten een nieuw thuis in Haarlem. Nieuw elan wordt gecombineerd met bedachtzaamheid. Haarlem blijft authentiek, door het erfgoed te koesteren en door dat wat de toekomst brengt te omarmen.

Internationale paragraaf voor Europese en internationale activiteiten en beleidsstukken: Haarlem in de Wereld

Haarlem opereert binnen een wereld die voortdurend in beweging is. Over de stadsgrenzen kijken is niet alleen verrijkend, maar ook noodzakelijk. In het licht van de vele ingrijpende veranderingen in de huidige tijd zoals de coronapandemie, de klimaatverandering, de bedreigingen voor de internationale vrede en veiligheid, de snelle urbanisatie en bijbehorende verdichting, en de druk op

democratische waarden wordt internationale samenwerking voor Haarlem steeds belangrijker. Daarnaast komt door decentralisaties steeds meer op het 'bordje' van de gemeente en staan steden wereldwijd aan de lat om de grote uitdagingen van deze tijd aan te pakken. **Haarlem wil zijn verantwoordelijkheid nemen in de wereld en actief bijdragen aan internationale solidariteit.** Haarlem is geen toeschouwer op het internationaal toneel, maar een actieve speler die een bijdrage levert aan een open en solidaire samenleving.

De grote vraagstukken waar we voor staan overstijgen dan ook onze stads- en landsgrenzen en spelen ook in andere steden over de hele wereld. Belangrijke wereldwijde prioriteiten zijn de *transitie naar een duurzame economie, de mobiliteitstransitie en de digitale transitie*. Europees en internationaal samenwerken is voor Haarlem dan ook geen doel op zich, maar een middel om uitdagingen van de stad aan te pakken en kansen te verzilveren. Internationaal beleid draagt bij aan de ambitie van de stad om ervoor te zorgen dat de volgende generatie Haarlemmers net zo prettig, zo niet prettiger in Haarlem woont, werkt en recreëert.

Met het internationaal beleid wil Haarlem kennisdelen met steden op uiteenlopende prioriteiten en Europese fondsen verkrijgen die bijdragen aan die ambities. Tegelijkertijd wil Haarlem zich ook profileren als duurzame en leefbare stad. Haarlem wil niet alleen halen, maar ook brengen. Haarlem heeft veel kennis en kunde in huis om bij te dragen aan de oplossingen voor gedeelde uitdagingen elders in Europa en wereldwijd. Haarlemmers zijn internationaal solidair. Haarlem als Shelter City en Regenboogstad zijn daar mooie voorbeelden van. Ook de recente grote bereidheid bij de opvang van vluchtelingen laat zien dat Haarlem een stad is die begaan is met andere steden in Europa en daarbuiten en zijn verantwoordelijkheid pakt. Tot slot is Haarlem een stad die langjarige bilaterale relaties met andere gemeenten hoog in het vaandel heeft staan.

Haarlem: voorloper in de transitie naar een circulaire en duurzame economie

Haarlem wil in 2040 een circulaire stad zijn die klimaatneutraal is. Haarlem heeft een flinke ambitie en wil 10 jaar eerder dan het rijk nastreeft een 100% circulaire stad zijn. Haarlem wil een stad zijn waarin slimmer wordt omgegaan met grondstoffen, energie en afval. Opgaven die kansen bieden voor de economie, maar ook uitdagingen met zich meebrengen zoals energiearmoede. Voor Haarlem ligt ook een uitdaging om efficiënt gebruik te maken van aanwezig talent, technologie en natuurlijke hulpbronnen. Hoe kan Haarlem de toepassing van circulaire strategieën benutten voor een vitale en moderne economie? Om de transitie naar een circulaire en duurzame economie te realiseren is het nodig om te versnellen, te experimenteren en te innoveren. Het ondernemerschap en kapitaalkrachtige omgeving maken Haarlem een interessante omgeving voor toegepaste innovatie, Haarlem zet hier dan ook stevig op in. Deze grote transitie stopt niet bij de standsgrens, speelt wereldwijd en raakt iedereen. Haarlem zet dan ook in op internationale samenwerking op deze ambities.

Naar een duurzaam en toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Haarlem

Om een groeiende stad bereikbaar en in beweging te houden, zet Haarlem in op een betere bereikbaarheid en duurzame vormen van mobiliteit. Investeren in duurzame vormen van mobiliteit is belangrijk voor het verbeteren van het werk- en leefklimaat, niet alleen in Haarlem, maar in de gehele Metropoolregio Amsterdam. Haarlem zoekt dan ook de samenwerking op met de Europese en internationale agenda van de Metropoolregio Amsterdam om onze gedeelde ambities te realiseren. Eén van de doelen van de mobiliteitstransitie is dat mensen meer gebruik maken van duurzame vormen van mobiliteit, zoals het openbaar vervoer en de fiets. Op het gebied van het openbaar vervoer zet de regio in op goede OV- en fietsverbindingen, knooppuntontwikkeling en meer gebruik van elektrisch vervoer. Haarlem kan veel leren van steden wereldwijd die bijvoorbeeld succesvol zijn geweest in het autoluw maken van de stad. Ook in Brussel zijn kansen voor fondsen en financiering voor kennisuitwisseling. EUROCIITIES, het netwerk voor steden in Europa heeft mobiliteit als één van de prioriteiten aangemerkt. Haarlem richt zich op internationale kennis en expertise

naar binnen halen, het verkrijgen van Europese fondsen en de samenwerking met de internationale agenda van de metropool om gedeelde ambities waar te maken.

Haarlem: klaar voor het digitale tijdperk

De wereld digitaliseert in een rap tempo en de coronacrisis heeft de digitalisering nog verder versneld. De digitale transitie is dan ook een hoofdprioriteit voor Europa. De technologische innovatie die hiermee gepaard gaat, biedt kansen voor Haarlem en mogelijkheden om Haarlem te profileren. Tegelijkertijd zijn er ook uitdagingen: hoe zorgen we voor een toegankelijke digitale transitie waar alle Haarlemmers in meekomen? Naast toegankelijkheid is ook veiligheid een belangrijk aandachtspunt in de digitale transitie. Denk hierbij aan cybersecurity, vrijheid versus veiligheid, privacy en bescherming van de burger, en internationaal datadelen rondom veiligheidskwesties. Door Europese en internationale samenwerking wil Haarlem kennis vergaren, financiering verkrijgen om ambities waar te maken en duurzame samenwerkingsverbanden aangaan. Met het internationaal en Europees beleid draagt Haarlem bij aan de ambitie om te groeien op een manier die toekomstbestendig is: sociaal, leefbaar en duurzaam.

Toelichting Internationale paragraaf Haarlem

Bij de paragraaf internationaal beleid is op basis van de Verkenning Haarlem in de Wereld besloten om een drietal internationale prioriteiten te kiezen waar Haarlem zich op gaat richten. Capaciteit, middelen en tijd zijn beperkt en om concrete resultaten te behalen is het van belang om te focussen op de beleidsprioriteiten én interessant is voor onze internationale partners.

Internationaal beleid heeft betrekking op alle domeinen, dit is dan ook de reden waarom gekozen is voor een paragraaf die de drie domeinen van de gemeente raakt: fysiek, sociaal en economie. Het internationaal beleid is ook beleid voor de langere termijn en bouwt voort op eerder gemaakte beleidskeuzes zoals omschreven in visies van de stad waaronder de Omgevingsvisie en de Economische visie.

Tegelijkertijd is op basis van de aanbevelingen die volgen uit de Informatienota Haarlem in de Wereld (2022/86313) gekozen om aan te sluiten op de prioriteiten van de Europese en internationale agenda. Dit betekent dat niet alle lokale prioriteiten vertaald zijn naar internationale prioriteiten, omdat niet alle lokale uitdagingen opgelost kunnen worden op internationaal niveau. Woningbouw vindt bijvoorbeeld eerder zijn oplossing op regionaal dan wel nationaal niveau. Dat neemt niet weg dat het een belangrijke prioriteit is voor de stad. De paragraaf internationaal beleid is geen vervanger van de kernboodschap van Haarlem. De paragraaf kan gezien worden als de inleiding voor het internationaal en Europees beleid van Haarlem en kan gebruikt worden bij internationale representaties en beleidsstukken die gaan over het Europees en internationaal beleid.

Op basis van de aanbevelingen uit de Verkenning Haarlem in de Wereld is gekozen voor de hierboven genoemde drie prioriteiten: circulaire en duurzame economie, mobiliteitstransitie en digitale transitie in relatie tot toegankelijkheid voor verschillende bevolkingsgroepen. Dit zijn de drie prioriteiten waar we op basis van de bredere ontwikkelingen in Europa en internationaal de meeste kansen zien voor de doelen van het Europees en internationaal beleid van Haarlem, te weten: kennisdeling, profilering en het verkrijgen van Europese fondsen. Dit betekent niet dat op andere prioriteiten van de stad niet Europees of internationaal op samengewerkt wordt dan wel in de toekomst zal worden.

Daarnaast is van belang volgende op te merken:

- De drie prioriteiten zijn nog breed geformuleerd: de volgende stap is deze prioriteiten inhoudelijk te laden aan de hand van het nieuwe coalitieprogramma. Inhoudelijk laden betekent: binnen de prioriteiten bepalen op welke thema's Haarlem zich wil profileren, kennis wil brengen dan wel halen en/of fondsen wil verkrijgen. Maar ook met welke steden wil Haarlem samenwerken, aan welke netwerken wil Haarlem deelnemen, en welke rol wil Haarlem spelen in de MRA-agenda? Hier valt bijvoorbeeld ook het Urban Agenda Partnerschip Public Procurement onder.
- De drie prioriteiten zijn ook voor andere steden nationaal en internationaal een prioriteit. Dit betekent niet dat Haarlem niet onderscheidend kan zijn binnen deze prioriteiten. Door concrete projecten, door verdere focus aan te brengen binnen een prioriteit en door bijvoorbeeld een voortrekkersrol te spelen bij een prioriteit (denk aan bestuurlijk voorzitter van een internationaal netwerk) kan Haarlem zich onderscheiden en profileren.
- De drie prioriteiten zijn richtinggevend en niet allesbepalend. Om een juiste strategische afweging te maken bij het bepalen van relevantie en potentie van Europese en internationale verzoeken of initiatieven, kan het afwegingskader Haarlem in de wereld worden gebruikt (zie hoofdstuk 3).
- Deze paragraaf vormt de basis van de Europese en internationale strategie van Haarlem en brengt focus aan in de prioriteiten zodat ambities waargemaakt kunnen worden. Het advies is om op basis hiervan het internationaal beleidskader en actieplan van Haarlem op te stellen.

3. Afwegingskader en Checklist Haarlem in de Wereld

Toelichting gebruik afwegingskader

Haarlem ontvangt regelmatig Europese en internationale verzoeken voor samenwerking. Deze verzoeken komen op verschillende plekken binnen en kunnen van aard verschillen: van deelname aan een netwerk, een subsidieaanvraag voor een Europees fonds tot aan het ontvangen van een delegatie van een andere gemeente. Er is behoefte aan een hulpmiddel dat collega's binnen Haarlem helpt bij het inzichtelijk maken van de relevantie en de potentie van een verzoek dan wel wens aan een deelname. Het kader kan zowel worden gebruikt voor de binnenkomende verzoeken als andersom wanneer we als Haarlem zelf nieuwe samenwerking(en) willen initiëren. Elk verzoek is maatwerk, het afwegingskader is dan ook niet bepalend maar richtinggevend. De strateeg belangenbehartiging en/of Public Affairs adviseur helpt bij het finaal advies.

Het afwegingskader kent zeven vragen en is een strategisch hulpmiddel dat bijdraagt aan het vaststellen van de relevantie en potentie van Europese en internationale verzoeken aan of initiatieven van de gemeente. De inhoudelijke basis van dit kader zijn de conclusies en aanbevelingen van de informatienota verkenning 'Haarlem in de Wereld'.

Naast het afwegingskader is er ook een uitgebreide checklist met 26 vragen. Deze checklist is bedoeld voor de belangenbehartiger, de Public Affairs adviseur en indien van toepassing kennispunt subsidies.

3.1 Afwegingskader 'Haarlem in de Wereld'

Onderstaand afwegingskader wordt ingezet om te bepalen wat de potentie en relevantie van Europese en internationale initiatieven is. Als het antwoord op de vragen met een 'JA' beantwoord wordt, kan het voorstel het verder proces in zoals omschreven in het proceskader. Let op: de vragen zijn richtinggevend en een hulpmiddel, er kan altijd worden besloten initiatief alsnog ambtelijk/bestuurlijk voor te leggen afhankelijk van de omstandigheden:

1. Biedt de internationale activiteit Haarlem de mogelijkheid om aan één of meerdere van de onderstaande **doelstellingen** te voldoen?
JA/NEE
 - Kennisdeling met andere overheden dan wel instellingen?
 - Profilering van de gemeente Haarlem;
 - Beleidsbeïnvloeding via de bestaande netwerken;
 - Solidariteit en het onderhouden van langdurige bilaterale relaties;
 - Verkrijgen van Europese fondsen;
 - Het ondersteunen van de bovenstaande doelstellingen door bv. het opbouwen van een netwerk;
2. Sluit het voorstel aan bij de **inhoudelijke internationale en Europese prioriteiten van Haarlem**, zoals omschreven in de 'Verkenning Haarlem in de Wereld' en de 'Kernboodschap Internationaal'?
JA/NEE

3. Er zijn geen sociaal-maatschappelijke en/of economische afwegingen om van deelname af te zien (denk aan: imago's, mensenrechtenschendingen, geopolitieke ontwikkelingen)?
JA/NEE
4. Is het helder wat het voorstel vraagt qua capaciteit en middelen?
JA/NEE
5. Is er capaciteit beschikbaar om het voorstel te realiseren?
JA/NEE
- Zo nee, kan er geprioriteerd worden en capaciteit uit de organisatie vrijgemaakt worden voor de uitvoering van het initiatief?
 - In het geval van subsidies:
is er capaciteit voor de monitoring en verantwoording
6. Zijn er voldoende middelen beschikbaar om het voorstel te realiseren?
JA/NEE
- Zo nee, kan er geprioriteerd worden en middelen uit de organisatie vrijgemaakt worden?
 - In het geval van subsidies: is er capaciteit voor de monitoring en verantwoording?
- Staat de inzet (capaciteit/middelen) in verhouding tot wat het initiatief oplevert/
bijdraagt aan de internationale doelstellingen van Haarlem? JA/NEE

Proces Afwegingskader 'Haarlem in de Wereld'

Stap 1: Aanvraag komt binnen – PA-adviseur/Belangenstrateeg wordt/worden geïnformeerd.

Stap 2: Belangenstrateeg/public affairs adviseur doorloopt het afwegingskader met de desbetreffende (beleids-)afdeling en indien van toepassing met kennispunt subsidies.

Stap 3: Op basis van resultaat afwegingskader maakt PA-adviseur/belangenstrateeg finaal advies.

Stap 4: Afhankelijk van het initiatief (duur/druk op capaciteit en middelen) en het advies van de Public affairs-adviseur/belangenstrateeg:

- A. Initiatief is op ambtelijk niveau akkoord en verantwoordelijke bestuurder wordt geïnformeerd;
- B. Bestuurlijk besluit wordt voorbereid door desbetreffende (beleids-)afdeling en volgt de reguliere afstemmingsroute.
- C. Na besluitvorming is afdelingsmanager verantwoordelijk voor uitvoering.

Stap 5: Organisatie/start initiatief door desbetreffende afdeling. Afdeling ook verantwoordelijk voor eventuele verantwoording en monitoring.

4. Overzicht van netwerken en projecten waar Haarlem in actief is dan wel mee samenwerkt

Onderstaande lijst betreft een overzicht van netwerken en internationale projecten waarin Haarlem actief is, dan wel nauw mee samenwerkt. Hierbij is het van belang het volgende op te merken: *op basis van de aanbevelingen van de Verkenning Haarlem in de Wereld is het advies onderstaande lijst van netwerken en projecten te herzien en aan te sluiten bij netwerken die in lijn zijn met de gestelde internationale prioriteiten.* Dit kan bijvoorbeeld betekenen binnen een netwerk de deelname van Haarlem versterken, aan nieuwe netwerken deelnemen, maar ook van deelname af te zien. Er zijn ook een aantal netwerken waar Haarlem geen lid van is, maar die lid zijn/betrokken zijn bij van het Partnerschap Innovatieve Inkoop dat Haarlem coördineert. Deze organisaties zijn niet apart opgenomen in de lijst maar ondergebracht onder het Partnerschap.

Netwerken

- **EUROCITIES** is een netwerk van steden (>250.000 inwoners) in Europa. Het netwerk heeft meer dan 200 deelnemers. Haarlem is sinds 2018 associate member. Haarlem is voorzitter van Eurocities Working Group on Public Procurement 2021-2022.
- **Eurotowns** richt zich op middelgrote steden (<250.000 inwoners) in Europa. Het netwerk heeft 19 leden, maar tinnert in toenemende mate aan de weg. Haarlem doet uitsluitend mee in het TaskTeam Culture en is lid van Eurotowns sinds 2018. Haarlem neemt deel aan de conferenties van het TT Culture en de maandelijkse 'Culture Break' (een digitale bijeenkomst waarin best practices worden gedeeld). De conferentie/kennisuitwisseling levert Haarlem contacten op (zowel binnen het netwerk als daar buiten) en kennis die bijdragen aan het uitvoeren/opzetten van het cultuurbeleid van Haarlem.
- **Werkgroep Europa van de G40.** De themagroep Europa van het G40-stedennetwerk bestaat uit vertegenwoordigers van de steden Delft, Deventer, Ede, Eindhoven, Enschede, Haarlem, Heerlen, Hengelo, Leeuwarden, Oss, Sittard-Geleen, Tilburg, Zwolle en de directie Europa & Internationaal van de VNG. Het doel van de werkgroep Europa is gezamenlijke belangen van de G40-steden met betrekking tot Europa te monitoren en te behartigen. Haarlem sluit aan bij de overleggen van de werkgroep. Dit netwerk wordt door Haarlem vooral ingezet voor kennisdeling en netwerkonderhoud. Dankzij dit netwerk is Haarlem goed op de hoogte van ontwikkelingen in Europa en de wijze waarop het Rijk hierop reageert. In voorkomende gevallen kan Haarlem via de G40 hierop invloed uitoefenen.
- **URBACT** is een Europees netwerk dat zich richt op het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van duurzame stedelijke ontwikkeling. Haarlem is lid van Urbact. Samenwerking vindt voornamelijk plaats in het Urban Agenda Partnerschap. Dat wil zeggen: URBACT is lid van het Partnerschap en aanwezig bij de overleggen van het Partnerschap waar Haarlem verantwoordelijk voor is. Via het Partnerschap vindt kennisdeling, profilering en samenwerking plaats.
- **ICLEI** is een wereldwijd netwerk (meer dan 2000 leden) dat zich inzet voor innovatie in inkoop en aanbesteding. Haarlem is lid van ICLEI. Samenwerking vindt voornamelijk plaats in het Urban Agenda Partnerschap. Dat wil zeggen: ICLEI is lid van het Partnerschap dat Haarlem coördineert. Via het Partnerschap vindt kennisdeling, profilering en samenwerking plaats.

- **SIG Europe** is een Europese werkgeversorganisatie voor ondernemingen in de (semi)publieke sector. Haarlem onderhoudt contacten met deze organisatie.

Projecten

- **Urban Agenda Partnerschap Innovatieve Inkoop:** Haarlem is de coördinator van het Partnerschap en speelt een hoofdrol in het project. Verschillende steden, nationale overheden en een aantal netwerken waaronder CEMR, ACR+, Procura+, Urban Innovatieve Actions, Nevi, Procure2Innovate, Piano werken mee binnen het Partnerschap dat geleid wordt door Haarlem. Het programma heeft tot nu toe veel opgeleverd voor de gemeente Haarlem. Er zijn subsidies verworven. Haarlem wordt gevraagd om deel te nemen aan verschillende Europese duurzame en innovatieve projecten. De kennis van de medewerkers wordt uitgebreid door middel van workshops, trainingen, kennisuitwisseling en het delen van best practices met andere steden. Er wordt een bijdrage geleverd aan de lokale economie en er wordt een bijdrage geleverd aan Haarlem klimaat neutraal doelen. Een ander belangrijk effect van het programma is het positieve imago dat Haarlem heeft gekregen op Europees niveau.
- **Het Partnerschap dat Haarlem coördineert heeft ook een samenwerking met EIC (European Innovation Council),** onderdeel van de Europese Commissie dat zich bezig houdt met het stimuleren van de innovaties. De Council wil Haarlem als een best practice gebruiken als het gaat om innovatief aanbesteden en er wordt tijdens *European Week of Cities and Regions* in het najaar 2022 een sessie hierover georganiseerd.
- Haarlem heeft dankzij de Public Affairs inzet en Europese profilering o.a. door middel van de Urban Agenda in 2021 **de halve finale gehaald van de Innovation Raising City Award 2021** als meest innovatieve stad van Europa in de categorie tot 250.000 inwoners.
- **Haarlem is trekker van een van de werkgroepen van BigBuyers initiatief.** BigBuyers initiatief is primair bedoeld voor grote inkopers, denk aan Rotterdam, Madrid, etc. Reden dat Haarlem uitgenodigd is en kan meedoen, is omdat Haarlem coördinator is van de Urban Agenda. Het is een Europees initiatief, waarbij naast met grote Europese steden ook intensief met de netwerken ICLEI en EUROCITIES wordt samengewerkt.

Stedenbanden en bilaterale samenwerking

- **Stedenband Osnabrück:** o.a. de uitwisselingen tussen scholieren en diverse kennisdelingen waaronder een bezoek van de Brandweer van Haarlem aan de Brandweer in Osnabrück. Ook heeft Osnabrück aan het begin van de coronapandemie beschermende kleding voor medisch personeel aan Haarlem geleverd.
- **Stedenband Angers:** o.a. samenwerking NOVA College – Lycée Jean Moulin. Bezoek Associaton Angevin Jumelages aan Haarlem.
- **De samenwerking Harlem-Haarlem.** Deze relatie heeft bijgedragen aan de profilering en zichtbaarheid van Haarlem zowel in de MRA-regio als internationaal. De samenwerking heeft de kennisuitwisseling tussen startups gestimuleerd en bijgedragen aan een internationaal profiel van Haarlem.

Bijlage: Checklist ‘Haarlem in de Wereld’

Deze checklist is bedoeld voor de belangenstrateeg/PA-adviseur en indien van toepassing kennispunt subsidies. De belangenstrateeg/Public Affairs adviseur kan besluiten hier gebruik van te maken wanneer een initiatief extra aandacht vraagt: bijvoorbeeld bij een grote druk op capaciteit en middelen. Het is aan de strateeg/adviseur om de afweging te maken wanneer hij/zij checklist inzet. Alle vragen worden beantwoord met een “Ja” of “Nee”. Daarnaast zijn er een aantal dikgedrukte **kernvragen** die in ieder geval positief beantwoord moeten worden wil het voorstel of initiatief levensvatbaar zijn en bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente Haarlem.

Strategische afwegingen

1. Biedt de internationale activiteit Haarlem de mogelijkheid om aan één of meerdere van de onderstaande doelstellingen te voldoen?

JA/NEE

- a. Kennisdeling met andere overheden dan wel instellingen?
- b. Profilering van de gemeente Haarlem;
- c. Beleidsbeïnvloeding via de bestaande netwerken;
- d. Solidariteit en het onderhouden van langdurige bilaterale relaties
- e. Verkrijgen van Europese fondsen voor de beleidsmatige prioriteiten
- f. Het ondersteunen van de bovenstaande doelstellingen door bv. het opbouwen van een netwerk

2. Sluit het voorstel aan bij de inhoudelijke internationale en Europese prioriteiten van Haarlem, zoals omschreven in de ‘Verkenning Haarlem in de Wereld’ en de ‘Kernboodschap Internationaal’?

JA/NEE

3. Is het voorstel voldoende concreet en (politiek) haalbaar?

JA/NEE

4. Draagt het voorstel bij aan het oplossen van een belangrijke/urgente maatschappelijke opgave van Haarlem dat buiten de drie internationale prioriteiten valt?

JA/NEE

5. Is het (maatschappelijk) noodzakelijk/urgent om deel te nemen aan dit initiatief?

JA/NEE

6. Draagt het initiatief bij aan de drie internationale prioriteiten van Haarlem: klimaat/circulair, mobiliteit dan wel digitale transitie en inclusie?

JA/NEE

Kwalitatieve afwegingen

7. Zijn er voorgaande ervaringen met het initiatief?
JA/NEE/NVT
 - a. **Zo ja, zijn de ervaringen met het initiatief positief?**
8. Is de aanvrager transparant over zijn/haar motieven?
JA/NEE
9. Er is geen overlap met deelname aan andere initiatieven met een vergelijkbare doelstelling?
JA/NEE
10. Is dit initiatief de beste manier om het doel te bereiken (beste netwerk, JA/NEE partners, aanpak)?
11. Gaat het om een actief initiatief (denk aan: netwerk, stedenband)?
JA/NEE
12. Heeft het netwerk/initiatief gezag bij Europese/Internationale instellingen?
JA/NEE
13. Is het initiatief professioneel opgezet?
JA/NEE
14. Nemen er relevante actoren deel aan dit netwerk/initiatief?
JA/NEE
15. Ligt een specifieke rol (kans) in dit netwerk? / Biedt lidmaatschap de JA/NEE mogelijkheid tot uitoefening van invloed en/of invulling van een bestuursfunctie?
16. Kunnen de producten van het netwerk (onderzoek, uitwisseling van informatie, JA/NEE contacten, position papers) door de gemeente ingezet worden voor verbetering van het beleid?
17. Is er voldoende gelijkheid in het netwerk/de samenwerking ten JA/NEE behoeve van kennisuitwisseling en leereffecten?

Ethische afwegingen

18. **Er zijn geen sociaal-maatschappelijke en/of economische afwegingen JA/NEE om van deelname af te zien (denk aan: imago-risico's, mensenrechtenschendingen, geopolitieke ontwikkelingen)?**
19. Zijn er geen conflicterende belangen (dan wel spanningen) die kunnen ontstaan JA/NEE door aan dit initiatief deel te nemen?
20. Zijn er geen (andere) ethische bezwaren om aan het initiatief deel te nemen? JA/NEE

Capaciteit en middelen

21. **Is het helder wat het voorstel vraagt qua capaciteit en middelen?** JA/NEE
22. Zijn de juiste competenties aanwezig om de activiteit te kunnen uitvoeren? JA/NEE
(bv. taal, politiek-bestuurlijke en culturele sensitiviteit)
23. **Is er capaciteit beschikbaar om het voorstel te realiseren?** JA/NEE
- a. Zo nee, kan er geprioriteerd worden en capaciteit uit de organisatie vrijgemaakt worden voor de uitvoering van het initiatief?
 - b. In het geval van subsidies: is er capaciteit voor de monitoring en verantwoording
24. **Zijn er voldoende middelen beschikbaar om het voorstel te realiseren?** JA/NEE
- a. Zo nee, kan er geprioriteerd worden en middelen uit de organisatie vrijgemaakt worden?
 - b. In het geval van subsidies: is er capaciteit voor de monitoring en verantwoording
25. **Staat de inzet (capaciteit/middelen) in verhouding tot wat het initiatief oplevert/ JA/NEE bijdraagt aan de internationalen doelstellingen van Haarlem?**

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem in samenwerking met Derksen & Drolsbach,
31 mei 2022

Tekst: Gemeente Haarlem in samenwerking met Derksen & Drolsbach

Fotografie: Mariel Hernández Bustamante

Ontwerp: Gemeente Haarlem

Drukwerk: Gemeente Haarlem

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl